

फक्त कार्यालयीन उपयोगाक

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन

बुलडाणा जिल्हा

१९९४-९५

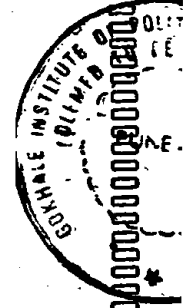
अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय

महाराष्ट्र शासन

मुंबई

= आरक्षण =

प्रकृत कार्यालयीन उपयोगाकरीता

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन

१९९४ - ९५

जिल्हा :- बुलडाणा

अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय

महाराष्ट्र शासन

नियोजन विभाग

मुंबई

/ प्रास्तविक //

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन ही अत्यंत उपयुक्त माहिती असलेले पुस्तक हे कार्यालय निरनिराळ्या कार्यालयाकडून माहिती संकलित करून तरकारी प्रकाशित करत असते. या पुस्तकातील माहिती पुढील नियोजनापरिती पारच उपयुक्त ठरत असते. जिल्ह्यातील निरनिराळे कार्यालय, शैक्षणिक व इतर संस्थां द्वारे शासनाची कार्यालये या पुस्तकातील माहितीचा आधार घेऊन त्यांच्या कार्यक्रमांचे नियोजन करित असतात.

आजच्या आधुनिक युगात योग्य नियोजनाला अल्प साधारण महत्व प्राप्त झाले आहे. नियोजन आस्वी करण्याकरीता ज्या आखेवारीचा आधार घेऊन नियोजन करण्यात येणार आहे. ती आखेवारी बिनचूक असणे पारच महत्वाचे आहे. हे पुस्तक प्रकाशित करतांना यामध्ये बिनचूक अद्यावत माहिती देण्याचा कसोबाशीने प्रयत्न करण्यात आला आहे.

अद्यावत माहितीचा समावेश करतांना ज्या गोष्टींमुळे जिल्ह्याच्या विकासात भार पडली आहे किंवा धाक्यात विकास होणार आहे अशा बाबींचा प्रकाशाने या पुस्तकीत समावेश करण्यात आला आहे. या संदर्भात सांगावयाचे झाल्यास डाडकपुर्णा नदी प्रकल्प हा देऊळावराजा तालुक्यातील गारखोड गावाच्या खाली मोठा प्रकल्प या जिल्ह्यात होत असून यामुळे १५००० हेक्टर क्षेत्राला सिंचनाचा लाभ होणार आहे. तसेच दुसरी महत्वाची बाब म्हणजे बुलडाणा सारख्या अतिकसीत भागात उच्च तंत्र शिक्षणाची सोय उपलब्ध व्हावी, पर्यायाने राष्ट्रीय उत्पन्नात भार पडावी या हेतूने या जिल्ह्यातील विखाली येथे ऑक्टोबर ९३ पासून अतुराधा अभियांत्रिकी महाविद्यालय व १९९४-९५ पासून औद्योगिक निर्माण प्रॉमिसी महाविद्यालय सुरू करण्यात आले आहे. विखाली येथे सडकारी तत्वावर सूत गिरणी उद्योगाच्या काम मोठ्या प्रमाणावर सुरू आहे.

या प्रकाशनासाठी बहुतेक शासकीय कार्यालये व संस्थांनी पुरेपुर सहकार्य केले. मात्र काही कार्यालये/संस्था केवळ माहिती पुरवू शकले नाहीत. त्यामुळे त्यांचे संबंधीत माहिती गतकारीचीच पुनर्मुद्रीत केलेली आहे. हे प्रकाशन अद्यावत व अद्यतन प्रकाशित करण्याचा प्रयत्न केलेला आहे. पुढील प्रकाशनासाठी सर्व कार्यालये अद्यावत व अद्यतन माहिती देतील ही अपेक्षा आहे.

हे पुस्तक प्रकाशित करतांना अनेक अडचणी येत असतात. त्यात प्रामुख्याने ही माहिती पाठविण्या करिता काही सरकारी कार्यालये/संस्था पारच विलंब करतात. तसेच सांख्यिकी माहिती म्हणजे दर्शित माहिती असा समज आहे. त्यामुळे अनेक वेळा स्मरणपत्रे, प्रत्यक्षा मोठी देवतूनही माहिती केवळ प्राप्त होत नाही. त्यामुळे प्रकाशनाकरीता पारच विलंब होतो. संबंधीत कार्यालये त्वरीत माहिती पाठविण्याची काळजी घेतल्यास प्रकाशन त्वरीत प्रकाशित होऊ शकेल.

अर्थ व सांख्यिकी संचालनालयाचा हेतू हे प्रकाशन जास्तीत जास्त अद्यावत माहिती देऊन व प्रकाशन त्वरीत प्रकाशित करण्याचा प्रथम पासूनच प्रयत्न आहे. या करिता हे प्रकाशन आपल्या कार्यालयाला/संस्थेला कितपत उपयोगी ठरते. तसेच जास्तीत जास्त कोणाती माहिती उपयुक्त नाही किंवा कोणाती सशर्कीष्ट करावी याबाबत आपले मत कळविल्यास तसे बदल करण्याचा संचालनालय प्रयत्न करील.

[श्री. रमणपरिहार]
जिल्हा सांख्यिकी अधिकारी
बुलडाणा

INSTITUTE OF

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन १९९४-९५

शुध्दपत्र

अ. क्र.	तक्ता क्रमांक	पान क्रमांक	स्तंभा	ओळ क्रमांक	नमुद केलेले	दुरुस्त केलेले
१.	अ समालोचन	२	-	१२	११५.२	११५२
२.	४.१.	८०	३७	२	५२०४	५८२०४
३.	६.११.	१३६	७	५	१२००६५	१२९२६५
४.	७.३.	१५२	९	-	हृदय	हृदय विचार
५.	१५.९	२५१	१	शोक्ती	अस्पष्ट	पुढील पानावर

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन १९९४-९५

दृष्टीदोषात महाराष्ट्र

जिल्हा-बुलडाणा

अ. क्र.	हाल	परिमाण	जिल्हा	महाराष्ट्र	राज्य
१	२	३	४	५	६
[एक] प्राकृतिक रचना					
अ) भौगोलिक स्थान					
१) उत्तरअक्षांश	अंश	० १६.५१ ते ० २१.१७	०	०	०
२) पूर्व रेखांश	अंश	० ७५.५७ ते ० ७६.४०	०	०	०
ब) हवामान १९९४-९५					
१) किमान तपमान	डिग्री सेल्सियस	९.००			२८
२) कमाल तपमान	"	४५.००			४८.७
३) पर्जन्य [सरासरी]	मि. मी.	७७३.९२			उ. ना.
४) [बुलडाणा केंद्र]	"	"			"
क) प्रशासकीय विभाग [१९९४-९५]					
१) तालुके	संख्या		१३		३२५
२) पंचायत समित्या	संख्या		१३		२९७
३) टंचाईग्रस्त तालुके	"		३		उ. ना.
४) एकात्मिक ग्रामीण विकास प्रकल्प गट	"		२		-
५) शहरे	"		११		३३६
६) गावे रूग्ण	"		१४२७		४३०२५
१. निर्जन	"		१२८		२६१३
२. वस्ती असलेली	"		१२९९		४०४१२
७) क्षेत्रफळ	चौ. कि. मी.		९६.६१		३,०७,७१३
[दोन] प्रशासकीय संस्था [३१-३-९५]					
१. पंचायत समित्या	संख्या		१३		२९७
२. महानगपालिका	संख्या		-		१२
३. नगर परिषदा	संख्या		११		२३२
४. कटक मंडळे	संख्या		-		७
५. ग्रामपंचायती	संख्या		८४८		२७५५८
६. पोलीस ठाणे. [१. ६. ९७]	"		२६		८९३
७. पोलीस चौकी [१. ६. ९४]	"		१८		१४६६
[तीन] लोकसंख्या [१९९१]					
१) ग्रामीण लोकसंख्या	हजारात		१४९८		४८,३९६
२) नागरी लोकसंख्या	"		३८८		३०,५४२
३) रूग्ण लोकसंख्या	"		१८८६		७८,९३७
४) अनुसूचित जातीची लोकसंख्या	"		२१७		८,७५८

१	२	३	४	५
	५] अनुसूचित जातीच्या लोकसंख्येची एकूण लोकसंख्येशी टक्केवारी	टक्केवारी	११.५०	११.०९
	६] अनुसूचित जमातीची लोकसंख्या	हजारात	९५	५,३१८
	७] अनुसूचित जमातीच्या लोकसंख्येची एकूण लोकसंख्येशी टक्केवारी	टक्केवारी	५.०३	९.२७
८]	८] पुरूषा	हजारात	९६६	७०,८२६
	९] स्त्रिया	"	९२०	३८,११२
	१०] स्त्री-पुरूषा प्रमाणे	"१००"पुरूषा	९५२	
		"मागे स्त्रियांचे प्रमाण		९३४
	११] घनता	प्रत्येक चौ. कि.मी. क्षेत्रामागे लोकसंख्या	११५	२५७
१२]	साह्यारतेचे प्रमाण [१९९१]			
	१] एकूण	टक्केवारी	६१.६९	६४.९
	२] पुरूषा	"	७६.५३	७६.६
	३] स्त्रिया	"	४६.१३	५२.३
	४] राज्यामध्ये क्रिहयांगा प्रमाक	क्रमसंख्या	१३	-
[चार]	कृषि [अस्थायी] १९९४-९५]			
	१. भौगोलिक क्षेत्र	हजार हेक्टर	९६७	३०,७५८
	२. जंगलव्याप्त क्षेत्र व त्याची भौगोलिक क्षेत्राशी टक्केवारी	हजार हेक्टर टक्केवारी	५७	५,२७७
	३. शेतीला उपलब्ध नसलेली जमीन		५.८९	१७,१५
	अ] बिगर शेती वापराखालील जमीन	हजार हेक्टर	१३	१,२३०
	ब] पडीक आणि लागवडी लायक नसलेली जमीन		४६	१,७१६
	क] एकूण [अ व ब]		५८	२,९४६
	४. पडीक जमीन व्यतिरिक्त लागवड न केलेली इतर जमीन			
	१. कायम गुरवरण आणित इतर	हजार हेक्टर	४९	१,३५९
	२. डाई डाडूपाखालील जमीन	"	५	१९३
	३. लागवडी योग्य परंतु पड जमीन	"	५९	९८९
	५. पडीक जमीन			
	१. चालू पड	"	३८	१,०२३
	२. इतर पड	"	३७	१,०७५

१	२	३	४	५
६. पिकाखालील क्षेत्र	"	"	"	"
१. पिकाखालील निव्वळ क्षेत्र	"	हजार हेक्टर	६१२	१७,८२७
२. दुसोटा क्षेत्र	"	"	५०	३,५२१
३. एकूण पिकाखालील क्षेत्र	"	"	६६२	२१,४१८
७. ओलित क्षेत्र [१९९४-९५]	"	"	"	"
१. निव्वळ ओलित क्षेत्र	"	"	४६	३,५२१
२. एकूण ओलित क्षेत्र	"	"	४७	३,३०१
८. महत्वाच्या पिकाखालील क्षेत्र [अन्नधान्ये]	"	"	४२६	१३,५२७
९. वहित धारणा जमिनी [अंतिम १९९०-९१]	"	"	"	"
१. दोन हेक्टरपेक्षा कमी	"	०० हेक्टर	१७९४	३२,७४७
२. २ ते १० हेक्टर	"	"	४५६५	६०,२४४
३. १० हेक्टरपेक्षा जास्त	"	"	८४७	१,७०६
१०. जमीन महसूल वसुली [१९९४-९५]	"	रुपये लाखात	१७	६,४१७
११. जिल्हा परिषदेची उपकर	"	रुपये "०००"	८२०८	१६,७७,७५०
१२. पंचायत समित्यांचा उपकर	"	"	२१०२	१६,७७,७५०
[पाच] पशुसंवर्धन [पशुगणना १९९२ अंतिम]	"	"	"	"
१. पशुधान	"	संख्या हजारात	१०२५	३६,३९३
२. गाढ व बैल	"	"	५७२	१७,४४१
३. म्हशी व रेडे	"	"	११.२	५,४४७
४. भेट्या	"	"	३८५	१३,०१५
५. शोळ्या	"	"	"	"
६. कॉब्ड्या व बदके	"	"	२८९	३२,१८७
सहा]सहकार [१९९४-९५]	"	"	"	"
१. सहकारी संस्था	"	संख्या	१२५०	१,३४,४०१
२. प्राथमिक कृषि सहकारी पत संस्था	"	"	५७३	१९,९७५
३. प्राथमिक कृषि सहकारी पत संस्थांची संभासद संख्या	"	"	२६२	८,६५८
४. दुग्धा शाळा संस्था	"	संख्या	४०६	१९,३६२
५. प्राथमिक कृषि पत संस्थांनी दिलेले कर्ज	"	रुपये कोटीत	२२	१,१८६
सात] जलसिंचन [जून १९९५ च्या अखेरपर्यंत पूर्ण झालेले पाटबंधारे प्रकल्प व त्याखालील लाभक्षेत्र	"	"	"	"
१. मोठे प्रकल्प	"	संख्या	-	३३
२. मध्यम प्रकल्प	"	"	८	१७७
१ व २ चे लाभक्षेत्र	"	हजार हेक्टर	७२	८४००

१	२	३	४	५
३. लघुप्रकल्प [राज्य क्षेत्र]	" संख्या	४३७	"	१,७००
लाभा क्षेत्र	" हजार हेक्टर	८४	"	-
४. सिंचन विहीरीखाली भिन्नपारे	" हजार हेक्टर	३४	"	-
क्षेत्र	"	"	"	१३७७
[आठ] उद्योग [१९९४-९५] अखोर	"	"	"	"
१. नोंदणीकृत कारखाने	" संख्या	२५६	"	२८,४०४
२. नोंदणीकृत चालू कारखान्यांची	" संख्या	१५२	"	२४,५४९
[उत्पादन चालू असलेले]	"	"	"	"
३. सहकारी साखार कारखान्यांची	" संख्या	२	"	१५५
४. सहकारी साखार कारखान्यातील	"	-	"	४५,०४८
उत्पादन	" हजार टन	"	"	"
५. सर्व सूत तगिरण्यांची संख्या	" संख्या	९	"	२२८
	"	"	"	"
नऊ [वीज] [३१.३.१९९५]	"	"	"	"
१. वीजपुरवठा केलेली गाहरे व छोडी संख्या	"	१३७६	"	३९४१३
२. विद्युतीकरण झालेल्या गावांची संख्या	"	१३६५	"	उना
३. वीज पुरवठा केलेले पंपसंच [मार्च १९९५ अखोर	"	"	"	"
पर्यन्त	" हजार ता	५६	"	१,९२१
४. बसविण्यात आलेली गोबर गॅस संख्ये	" संख्या	१७०२८	"	४१५०१२
	"	"	"	"
दहा [सार्वजनिक आरोग्य १९९४]	"	"	"	"
१. रुग्णालये	" संख्या	१४	"	८९८
२. दवाखाने	"	७८	"	१५८५
३. प्राथमिक आरोग्य केंद्र	"	४७	"	१६९५
४. प्राथमिक आरोग्य क्यके	"	२	"	१६१
अकरा [शिक्षण १९९४-९५]	"	"	"	"
१. एकूण प्राथमिक शाळा	" संख्या	१४३९	"	६१६८३
२. प्राथमिक शाळेतील विद्यार्थी	" ००० "	२७६	"	११४७५
३. प्राथमिक शाळेतील शिक्षक	"	७	"	२९४
४. प्रत्येक शिक्षकामागे प्राथमिक	" संख्या	३८	"	३९
शाळेतील विद्यार्थी	"	"	"	"

१	२	३	४	५
	बारा [द्वयम शिक्षाण]			
१.	द्वयम शाळा [माध्यमिक]	संख्या	२६४	१३०४५
२.	शाळेतील एकूण विद्यार्थी	हजारात	१४१	७२७१
३.	शाळेतील शिक्षक	"	४	२२१
४.	प्रत्येक शिक्षाकामागे द्वयम शाळेतील विद्यार्थी	संख्या	३४	२३
	तेरा उच्च शिक्षाण [१९९४-९५] व्यक्तीय व अभियांत्रिकी वगळता			
१.	संस्था	संख्या	१४	१२८९
२.	एकूण विद्यार्थी	हजारात	१२	८५५
	[चौदा] अ] प्रौढ शिक्षाण केंद्र [१९९४-९५]			
१.	प्रौढ शिक्षाण केंद्र	संख्या	१८७	१८००
२.	प्रौढांची उपस्थिती.	संख्या हजारात	५६	५६४४८
	ब] तांत्रिक व व्यवसाय शिक्षाण [१९९४-९५]			
१.	आद्योगिक प्रशिक्षाण संस्था	संख्या	६	
२.	शासकीय आद्योगिक प्रशिक्षाण संस्था	"	४	१८०
३.	अशासकीय आद्योगिक प्रशिक्षाण संस्था	"	२	२३१
४.	शासकीय व अशासकीय आद्योगिक संस्थांची प्रवेश क्षमता	" [अस्थायी]	२२००	६७५८४
५.	पदवी अभ्यास क्रमांक तांत्रिक संस्था त्यांची पहिल्या कार्यासाठी प्रवेश क्षमता	"	२	११७
६.	पदविका अभ्यासक्रमाच्या तांत्रिक संस्था व त्यांची पहिल्या कार्यासाठी प्रवेश क्षमता	"	१	१२६
७.	व्यवसाय प्रशिक्षाण संस्था [माध्यमिक व उच्च माध्यमिक गट] व त्यांची प्रवेश क्षमता	"	२००	२२१२०
		"	२	उना
		"	२	उना
	पंधारा] परिवहन आणि वळणावळणा [३१-३-९५ अखेर			
१.	एकूण रेल्वे मार्ग लांबी [३१-३-९५ अखेर] कि. मी.		१०५.८४	५४६१
२.	रस्त्यांनी जोडलेली गावे अ]			
	अ] बारमाही संख्या		६६३	२६१८२
	ब] हंगामी		उना	८६८२

१	२	३	४	५
३. एकूण रस्त्यांची लांबी	कि. मी.	४३२२	१,८४,८६१	
४. राष्ट्रीय महामार्गाची लांबी	"	८६	२९५३	
५. राज्य महामार्गाची लांबी	५"	११२१	३२९४०	
६. महत्वाच्या जिल्हा रस्त्यांची लांबी	"	८९७	४१६४३	
७. इतर जिल्हा रस्त्यांची लांबी	"	१०१८	४१२४०	
८. ग्रामीण रस्त्यांची लांबी	"	८०७	६६०७२	
<u>सोळा एकात्मिक ग्रामीण विकास कार्यक्रम</u>				
१. दारिद्र्य रेषेखालील कुटूंबे [१९८१]	हजारत	१२६	३४३४	
२. १९८२-८३ च्या सुधारणांनुसार १९९४-९५ कार्यातील जुने लाभार्थी	संख्या	निरंक	१५९२३	
नवीन लाभार्थी	"	५००८	१८०७५५	
<u>सतरा रोजगार निर्मिती [१९९४-९५]</u>				
अ) रोजगार हमी योजना मनुष्य दिवस लाखात	"	१४	९३८.००	
ब) जवाहर रोजगार कार्यक्रम	"	१७	७५२.००	
<u>अठरा आदिवासी कल्याणकारी योजना ३१-३-१९९४</u>				
आदिवासी करीता आश्रमशाळा	संख्या	३	६३२	
विद्यार्थी	"	३६०	१२५०४५	
<u>एकोणीस मागास वर्गीयांसाठी कल्याणकारी योजना १९९४-९५</u>				
अ) मागास वर्गीयांसाठी वसतीगृह	संख्या	९	१८२	
ब) विद्यार्थी संख्या	"	६५५	१२७६४	
<u>वीस [जिल्हा नियोजन १९९४-९५]</u>				
१. वार्षिक योजनेतील मंजूर तरतूद	रु. कोटीत	२३.२५	१८८०.१७	
२. अनुषोधा भाग काढण्यासाठी तरतूद	"	१२.३७	१६७.१०	
<u>एकवीस] नागरीपुरवठा</u>				
१. रास्त भावाची दुकाने	संख्या	१२०१	४१२८७	
२. पुरविलेला एकूण साठा	"	"	"	
अ) गहु	हजार टन	३	११००	
ब) तांदूळ	"	५	८५८	
३. शासकीय गुदामे [डिसेंबर ९३	संख्या	१८	१७९०	
४. साठवण्याची क्षमता डिसेंबर ९३	हजार टन	२२	१११८	